

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriulu ese de doue ori in septimana, mercuria si sambata.

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 28.

Sibiu, 5/17 Aprile 1878.

Anulu I.

Romani'a si Russi'a.

(Urmare.)

II. Comuniunea in confessiuni religiose depinde in tota istoria omenimei, la lumea christiana cá si la cea mohamedana si la cea ethnica, nu numai dela propagande religiose, intreprinse de către reprezentantii cutarei religiiu séu confessiuni, ci forte adesea de conjuncturi politice si bellice, dela invasiuni si migratiuni de popora. Asia de ex., deca magiarii, la venirea loru din Asi'a in Europ'a, s'ar fi asediatu in triangiulu illiricu, ei astadi s'aru tiené de baserec'a anatolica ortodoxa, si din contra deca bulgarii, cá pagani, ar fi ajunsu pe urm'a altoru populatiuni slavice in Moravi'a séu in Bohemi'a, ei venia' in contactu cu germanii, cari apucaseru se adópte ritulu apusénu, prin urmare astadi aru avé religiuinea pe care o au cehii. Istoria nóstra eclesiastica ne invétia, cumu poporulu romanescu, locuitoriu dincóce si dincolo de Dunare, au adoptatu ritulu resariteanu multu mai inainte de poporale slave si anume de russi. Era deca russii au adoptatu acelasi ritu, caus'a este invederata, cá tierile loru au caditu in cerculu de activitate alu baserecei primitive orientale. Din acésta coincidentia inse nici-unu omu cu judecata sanetosa nu va poté conchide la simpathii religiose. Tocma din contra, vedemu din istoria nóstra, cá poporulu romanu cu tota vecinatatea geografica si in mani'a toturoru contactelor politice, au trasu linia de demarcatiune intre individualitatea loru nationala si intre comuniunea religioasa. Instinctulu de conservarea acestei individualitati si mintea sanetosa a romanului, i-au dictatu in totu cursulu secoliloru acésta mesura salvatore, atatu fačia cu elementele slave, catu si cu celu grecescu. De aici vedemu de ex., cá de câte-ori grecii si chiaru patriarchi'a s'a incercatu se incালে pe baserec'a moldavo-romanésca, totu-de-a un'a romanii, pana a nu fi si ei paralisati prin furi'a turcésca, au desvoltatu o resistentia admirabila, pana candu au ajunsu cá se proclame autochefali'a baserecei moldavo-romanesce. Cu atatu mai multu s'au feritu ei, nu de comuniunea dogmatica, de care nu s'au temutu nici-odata, dar de comuniunea hierarchica cu baserec'a Russiei, cá-ci deca nu s'aru fi aperatu de acésta, astadi cesaro-papismulu russescu ar dominá pana la Orsiov'a, si metropolitii din Moldov'a si

Romani'a aru fi devenitu dela Petru I, suffraganii tiarului.

Dar cu tota acésta politica intielépta a natiunei romane din Moldov'a si Munteni'a, nu se poté negá, cá romanii au apellatu adese la comuniunea religioasa a russiloru, precumu au facutu chiaru si grecii de repetite-ori. Acele apelluri inse au fostu si sunt prea de ajunsu justificate prin alte impregiurari de o importantia alaturea cu vietia. Inca din sec. XVI incóce, din dilele sultanului Solimanu I, tierile romanesci au infruntatu nenumerate pericole si au desvoltatu resistentia heroica contra incercariloru turcesci de a introduce islamulu la poporulu romanescu. Candu insasi capital'a imperiulu germano-romanu, ad. Vien'a, au ajunsu de doue-ori in periculu supremu de a vedé pe turnulu St. Stefanu semilun'a infipta in loculu crucei; candu in capital'a Ungariei, in Aradu, in Temisióra etc. se vedeau mosiee si minarete stralucindu de departe la radiele sórelui: unde erá se caute mic'a Romania ajutoriu in contr'a semilunei? „La lumea christiana“, ne veti respunde. Dar istoria vechia, cá si cea mai noua ne este martora, cá ori-candu noi romanii amu cautatu spre apusu, totu-de-a un'a ni s'au respunsu: „Ve ajutamú cu totu adinsulu, cu conditiune inse, cá se ve faceti catolici“; ér mai tardiu, pre candu protestantismulu apucase pe de asup'a in Transilvani'a si in mai multe comitate ale Ungariei sub asiá numitii principi patriotici, pana si unu Racoti avuse impertinentia de a porni cu propaganda calvinésca la poporulu romanescu, si a si pune confesiunea sa de base a confederatiunei, ce inchiaie cu câte unulu din domnii Munteniei. In acele timpuri vedemu pe romanii, cá nu odata facura si ei cá Zapolya, cautandu protectiune contr'a propagandei apusene chiaru la mohamedani. Candu apoi romanii vediura, cá calculele loru politice si nationali ii insiela, si cá se afla intre doue focuri, adeca intre despotismulu mohamedanu si intre celu apusénu, investitu odata in forma unгурésca, alte-ori in cea lesiésca si mai tardiu in nemtiésca, au fostu lucru prea firescu cá se caute impregiuru spre a dá de o alta putere, prin care se balantieze pe cele doue numite mai in susu. Acea putere o aflara in Russi'a.

Aci premittemu din capulu locului, cá mai alesu dela Petru celu mare incóce interesele proprii strictu egoistice a le Russiei concordá de minune

cu interessulu de conservare alu natiunei romane. Russi'a era izolata din tóte partile dela mari, prin urmare si de ori-ce comunicatiune cu lumea européna si cea asiatica. „Ne inecamu in aceste steppe a le Russiei; se esimu la mare cu ori-ce pretiu“, erá parol'a de di a lui Petru si a successoriloru sei pana in diu'a in care ajunsu la Marea négra si chiaru pana la gurile Dunarei. Dar cá se petrunda la mare, nu erá de ajunsu tota puterea Russiei, cá-ci puterea turcésca, sustienuta si de tatari, mai erá inca destulu de formidabila, pentru cá nu odata se tremure chiaru si Europ'a intrega dinaintea ei. In acea stare a lucruriloru nu se va mira nimeni vediendu, cumu Petru celu mare ia tóte mesurile posibili, cá se traga in partea sa pe Dimitrie Cantemiru Domnulu Moldovei si pe Constantinu Brancovanu Domnulu Munteniei. Elu induplecá pe Cantemiru, nu inse si pe Brancovanulu, carele nu se incredea nici in promisiunile lui Petru, nici in puterea Russiei. Pana in dio'a de astadi russii tienu, cá pacea dela Prutu (23 Iuliu 1711) s'a inchiaietu cu turcii spre rusinea si in daun'a Russiei numai din cauza, cá Brancovanulu nu le-a mersu in ajutoriu cu muntenii sei, si anume cá nu 'iau ajutatú cu victualiile necesarie pentru armata; de aceea ei pana in timpurile nóstre au blastematu pe Brancovanulu chiaru si prin bisericeloru.

Dela Petru incóce, ori-candu Russi'a s'a incurcatu in belluri cu Turci'a, teatrulu acelora au fostu in Moldov'a si in Munteni'a. Asia sub imperatés'a An'a dela 1737—1739, asia sub Catarin'a II 1769—1774 (pacea dela Cuciucu-Cainargé); totu asia si campani'a cea lunga si barbara dela 1787—1792 (pacea dela Iasi), si cea dintre 1806 pana 1812 nu mai pucinu selbatece, cumu si cele din 1828—1829, din 1853—1854 si in fine cea din 1877.

(Va urmá.)

Scóle confessionale-autonóme in statu constitutionalu.

(Urmare.)

Bine scie ori-cine, cá prin satele nóstre romanesce locuescu in unele mai multe, in altele mai pucine séu chiaru numai vr'o câte-va familii si de alta nationalitate — magiari, nemti si mai cu séma

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Englezesce.

Naratiune de Iohn Barnard.

(Urmare.)

Iubite amice, numai in speranti'a ace'a m'asiu duelá cu tine, deca asiú fi asiguratú cá nu me vei incomoda mai multu.

Si eu cam' asia cugetu rivalulu meu, dara dupa-ce eu numai asia pociu invinge.

Nu voiescu cá se ajungi a fi cea mai fericita fiintia prin peirea mea.

Intru adeveru dreptu ai!

Dar deca miss Susan'a te iubese, credi cá dens'a aru voli se devina consort'a asasinului lui Mocker?

Nu, dara nici alu asasinului lui Davidson.

Dara de s'aru intempla asiá ceva, tu Davidson fericitu ai fi cu atata, cá ai versatu sangele amicului teu? In giurulu teu ar salta unu angeru, ér in anim'a ta unu demonu.

Acésta intru adeveru nu aru fi nici o fericire, ér noi fericire cautamu.

Dara D-dieule, unde se o aflamu?

Imbraciosiadia-me, eu 'ti voi spune.

Davidson se rapedí iute in braciule amicului seu, inse dupa aceea 'lu intrebá: dara a mea va fi Susan'a?

A ta, respunse Mocker.

In momentulu acesta Davidson imbracisia ér pe amicu seu, cu emotiune, inse acésta bucuria nu durá multu timp, fiinduca Mocker continuá:

Eu inca nu renuntiu.

Davidson indata 'lu mesura cu ochii, cá si cumu aru cugeta cá amicu seu a nebunitu. — Inse Mocker ii si replica.

Nu, nu cugeta cá sumu nebunu, ci ceea ce voi propune, va fi uniculu midiolocu, carele promite succésu, dejá de o luna medítezu despre midioloculu acesta.

Sumu forte curiosu, pentru acea oftezu cá se mi-lu descoperi, replica Davidson cu nerabdare.

Deca a-i renuntia la primulu amoru alu Susanei si la tota fericirea in cursu de diece ani?

Mocker! dupa acésta asiú renuntia si la vietia.

Inse si eu cugetu asia; se ne invoimú. — Unulu dintre noi — sortea decida — se iea de consorta pe amabil'a fiica a Dlui Burkhard, rivalulu seu apoi se parasésca Londr'a si patri'a diece ani, cá asia se fia evitate ori ce neplaceri.

Dara acela nu va mori de intristare si desperatiune?

Acea aru fi o nerodia, fiinduca preste diece ani vine róndule la elu ca se fia fericitu. Atunci prunciú din prim'a casatoria i-pote privi de ai sei, si va avé dreptu de a conlocu cu Susan'a pana candu crud'a mórte va conduce angerulu acesta acolo de unde a descinsu.

Dara barbatulu primu — gangaví Davidson cu unu tonu tremuratoriulu.

Barbatulu primu va dá locu celui alaltu.

Dar' cumu?

Consort'a lui va deveni veduva.

Se va sinucide?

Asia e; dara nu a gustatu destule placeri in decursu de diece ani?

Diece ani, ér celalaltu in tota vietia sa!

Asia e! dara nu trebue se traiésca celalaltu in intristare si se simtia ca foculu mistuitoriulu alu gelosiei in decursu de diece ani? . . . ér acesta nu va posiede o fetitia incantatoria, ci numai veduva.

Eu me invoiescu cu propunerea ta — intrerumpendu'lu deodata Davidson; asia dara eu o voi luau-o de consorta pe acesti diece ani.

Fii cu patientia amicu meu — reflectá Mocker — cine ti-a spus cá eu asiá de usioru voi renuntia la mán'a Susanei? eu cugetu ca dóra tu vei asteptá!

Asia dara se decida sortea!

Forte bine! inse cumu?

Se decidemu sórtea nostra cu unu jocu de siachu. Acela va durá multu timp.

Se aruncamu dar' in aeru unu banu, partea scrisa séu nescrisa?

Fia! Aci e o guinea, o voi arunca in susu: care parte e a ta?

Partea nescrisa! esclamá Mocker — D-dieu se mi ajute!

Banulu cadu josu, si mai multu timp se rostogoli pe pamentu, pana in urma se pierdu dinaintea ochiloru. In fine se audi cá s'a opritu, dara unde, acea nu s'a sciutu. — Lamp'a cu tóte cá 'si reversa radiele sale melancholice cu destula putere, totusiu nu luminá pretotindenea. — Era érna, frigulu erá mare, cu tóte aceste sudorea acoperea pestre fericirea loru, inse banulu nu se poté observá nicairi. Sgomotulu ce'lu produsera prin cautarea banului, deşteptá pe ospetariu din somnu. Dinsulu indata si veni intrebandu de caus'a sgomotului.

Ajuta-ne se cautamu, i-disera deodata ambii!

Ce se cautu! dóra ati aflu ceva urma de clotianu?

Ba! amu pierdu o guinea Dle óspetariu.

O guinea? Acésta merita ostená.

Fia a Dtale de cumva o vei afla.

Ve multiamescu Dloru! si cu aceste vorbe incepú a cautá cu de a meruntulu susu mentionat'a moneta. — Preste pucinu aflá guinea si o redica in susu. — Davidson si Mocker esclamara cu desperatiune, cá-ci dupa-ce birtariulu redicá in susu guinea, nu se sciá care a cascigatu. — Dupa pucina meditatiune Davidson incepú:

Dle ospetariu, aibi bunatate a ne servi cu doue cuburi, cá prin acestu midiolocu se probamu noroculu.

Ce lipsa au acesti óspeti de cuburi, isi-dise in sine birtariulu, si dupa aceste aduse obiectele cerute si unu pacharu.

Davidson se atinse de pacharu si dise siepte: dóra voi cascigá. — Cuburile se invertira juru impjuru, pana ce in fine se oprira la „siepte“.

(Va urma.)

evrei, — ai caror copii îmblandu la scol'a românească, invetiau si limb'a loru materna, dar' si pe a poporului din satu asia, încatu toti acei neromani, crescuti in satele nóstre romanesci cu copii poporului nostru, in pronunsierea limbei nóstre sonóre mai nu se deosebiau de copii nostri; ér acestia invetiau, de si nu tocmai deplinu fluidu, unguresca si nemtiésca*). Nu asia a fostu inse acolo, adeca in comunele locuite de magiari, germani ori serbi, printre cari se afláu ici-colé un'a séu câteva familii romane, càci in scólele aceluor comune de propunerea limbei romane nici atunci nu era vorb'a. Asia a fostu si atunci.

Confesiunea séu religiunea invetiaceiloru era in totu loculu si pretotindeni respectata, càci studiulu principale obligatu a fostu doctrin'a religiunei, Catechismulu propusu séu prin insusitoriu lu ordenariu, séu dupa impregiurari si recerintie, prin preotulu locale catechetu.

Scol'a, invetiatoriu lu si tóte recerintie le instructiunei le sustiené comun'a, carea se compune din poporulu ce o locuesce, dar' fóra respectu la nationalitate si confesiune; toti contribuiéu egalu dupa o chiaie proportionata starii materiale, adeca o aruncatura (cotisatiune) sub titlu de spese ale cultulu si invetiamentulu (Cultus und Unterrichts-Beitrag), si acésta contribuie o incassá antisti'a comunei politice; ea ingrigiá sub responsabilitate grea de conservarea edificiu lu scólei, de procurarea recuisitelor trebuintióse, ér invetiatorii din cassele comunali isi primeau lefile si emolumentele reluite totu-deun'a regulatu si punctualu la timpu**).

Éca acestea au fostu conditiunile principali ale instructiunei publice, normate prin patentele si rescriptele regimulu de statu absolutisticu, cu care compatriotii nostri magiari, actualu domni ai situatiunei politice, de locu nu se poteau impacá. Pentru aceste erau pusi inspectorii si directorii de scóle atunci cu chiamarea si detorinti'a de a controla, o supraveghia implinirea esacta, prompta si acurata a loru de càtra organele administrative. Si in ce stá inspectiunea si controlarea? Éta in ce, simplu, dar' rationalu:

Invetiatoriu lu era controlatu de directorulu scolei locale, care era séu atare membru, firesce carturariu, alu antistiei comunale, séu preotulu localu. Acesta facé apoi raportu lunariu regulatu preturei cercuale ces. reg. (k. k. Bezirksamt) despre frecuentarea scólei, despre eventualele recerintie si altele; pretur'a intrevenia indata la casu de lipsa concreta cu necesariile dispositiuni; ea apoi facé raportu periodicu mai departe prefecturei ces. reg. (k. k. Kreisbehörde); acésta' inca facé raportu mai departe la ces. reg. locutiintia (k. k. Statthaltere), la care erau aplicati in functiuni inspectorii consiliari de scóle (Schulrãthe), tot-odata si cá referenti in resortulu instructiunei publice.

Ei, dar' cine si ce erau acei inspectorii consiliari de scóle? La fia-care locutiintia erau atátia, càti se cerea dupa caracterulu nationale si confessionale alu scóleloru, respective alu poporulu din gremiu lu locutiintiei; d. e. pentru scólele nóstre din Transilvani'a érá dlu Paulu Dr. Vasiciu, pentru celea din Banatu, repausatulu Constant. Ioanovicu, ambii ai nostri cunoscuti barbati nationali eruditi; dar' erau pentru scólele magiari-loru si germaniloru alti consiliari referenti, buna-óra la locutiintia Temisiorii, episcopulu rom. cat. Bonatz si alti in alte parti.

Misiunea acestor consiliari de scóle era sublima, dar' grea; ei trebuiau se lucre cu mare responsabilitate in centru la dicasteriu cá referenti in permanentia, in resortulu instructiunei publice; ér cá inspectorii se faca mai adese excursiuni de visitatiune, se tiena in persóna esamenele semestrali, se intrunésca conferintie invetiatoresci anuali, se le conduca si se tiena insii prelegeri cu invetiatorii, se 'i lumineze si consilieze; apoi se 'i destepse si indemne la zelu si diligentia.

Reprivésca ori-cine la acelea timpuri si comparandu-le cu dilele nóstre, de siguru va aflá, cà atunci invetiamentulu era in flóre si progresá de ni ridé ánim'a; aveamu in tóta comun'a edificie scolare frumóse, bine si curatu conservate, totufeliulu de recuisite, invetiatorii apti, implinitori de maréti'a chiamare a loru, deplinu multiamiti cu sórtea loru, si frecuentarea invetiaceiloru nici candu nu stagná. Asiá era progresulu educatiunei si alu culturai atunci, si de acestu progresu avé folosu statulu, càci numai prin elu copii fragedi de odi-

nióra deveneau civi maturi, morali, buni si fideli patrioti; de acelu progresu se bucurau parintii, natiunea si biserica, erau superbi invetiatorii, càci toti isi vedeau cu ochii fructele osteneleloru. Atunci ei au si introdusu scrierea cu litere strabune.

Ce positiune, ce védia si ce subsistentia aveau invetiatorii nostri dela scólele popórale in acele splendide timpuri?

Pre ei li denumia la propunerea consiliariloru scolari locutiintia si erau in rangulu amploiatiloru de statu, firesce inferiori, dar' apoi aveau respectu si védia nu numai inaintea poporulu, ci si a auctoritatiloru; erau — cumu amintiramu mai susu, linisciti si pre multiamiti cu sórtea loru, càci isi capetau platile regulatu; prin urmare au corespunsu detorinteloru oficiulu cu zelu si voia intreita, cá ori-care functionariu publicu, ori-care cive si omu indestulitu cu sórtea sa.

Camu pe timpulu memorabilei Diplome imperatesci din 20 Octobre 1860 statulu respective regimulu absolutisticu cesse auctoritatiloru eclesiastice, adeca episcopiloru si ordinariateloru, dreptulu de administratiune interna, de inspectiune si disciplina asupr'a scóleloru; adeca dreptulu de jurisdicitiune a organisá invetiamentulu, metodulu, intuitiunea didactica, a denumí si discipliná pre invetiatorii, cu unu cuventu, tóte afacerile interne ale scóleloru, precumu si subsistentia si sórtea invetiatoriloru erau concrediute ingrigirei parintesci a Arhieriloru nostri, cá inspectorii supremi de scóle; ér regimulu statulu si-a rezervatu numai dreptulu de supraveghiare si controla. A ingrigitu inse cu multa scrupulositate si energia, cá auctoritatile civile-politice necurmatu se dea succursulu necesariu celoru eclesiastice, se procure scóleloru tóte recerintie materiale la edificarea si conservarea scóleloru, la salarisarea invetiatoriloru si frecuentatiunea eleviloru.

Mai bine de asia nu poté fi pentru scólele nóstre, pentru invetiamentulu poporalu si invetiatorii nostri. Dar' acestu bine nu durá multu, càci fericitulu ministru Eötvös ni-lu smulse prin crearea Art. XXXVIII alu legei de instructiune publica din 1868, care eschide influinti'a confesiuniloru din scólele poporali spriginite de statu, dar' isi reserva dreptulu de suprem'a inspectiune asupr'a scóleloru nóstre confessionali. Si noi unde amu ajunsu cu ele? Ce scóle avemu, séu cum le sustienemu fóra sucursu materialu? Cumu ni este inspectiunea lasata in grigea bisericei nóstre autonome fóra de nici unu spriginu din partea organelor statulu constitutionalu? Ce progrese si avantagie potemu aretá in educatiunea filor nostri, ce mangaiere potemu avé de cultura si ce garantia de viitoriu!!

Vai si érasí vai! Intr'adeveru, omulu bine-sentitoriu, crestiniu lu cu fric'a lui Dumnedieu se infióra cugetandu seriosu si ingrigiatu la acésta stare funesta. Si pentru Dumnedieu, cumu nu, candu aruncamu numai o fugitiva si superficiala privire giuru impregiurulu nostru; candu vedemu cu ochii situatiunea degeneratória, regresulu si decadenti'a educatiunei copiiloru nostri romani si talentati si genii dela natura si provedinti'a cerésca.

(Va urma).

Furiile dela Clusiu.

Partid'a politica representata prin diariulu „Kelet (Orientulu)” dela Clusiu in marele principatu alu Transilvaniei de siepte ani incóce, este cunoscuta la toti romanii cá cea mai inversiunata vrasmasia a elementulu romanesc si ca persecutióra pe viétia pe mórte a numelui romanesc. Chiaru din program'a de infintiare a acelu diariu se vediu se limpede, care era scopurile lui contra natiunei romane, nu numai in Transilvani'a si Ungari'a, ci si in Romani'a si preste totu pe unde respira vreunu romanu aerulu lui D-dieu. Nu are cineva se'si perdia timpulu cu lectur'a regulata a legionulu de infamii spurcate, clocite in acelu diariu contra romaniloru, — se ia in mana numai spurcatiunile publicate in anulu 1877 din Bucuresci si Galati, dela unu pseudonimu tradatoriulu cá Szomorodi si alti; se'si aduca aminte de insultele aruncate in Iuniu a. tr. in faci'a toturor femeiloru romane, séu se relevedie chiaru fassiuile redactorulu Békéssy depuse la curtea de jurati in procesulu intentatu de cei trei romani calumniati de densulu, pentru cá se se convinga, cá acelu diariu s'a intemeiatu inadinsu cu scopu spre a strica romaniloru si a lucra spre ruin'a lor, ori-unde si oricandu va potea.

Une-ori „Kelet” cá si alte câteva complice de a le lui, isi pune pe faci'a masc'a de amicu, pentru cá se insiele pe gogomani si gagauti. Atunci

inse vine câte-unu diariu romanesc si smulgédu'i masc'a, ilu presenta lunei asia cumu este elu intru tóta hídimea sa. In casuri de acestea celu demascatu vine in furia estraordinaria. Dara Nr. 84 din „Kelet” intrece pe tóte. Védiendu elu cá „Observatoriulu” in Nr. seu 25 respinge lectiunile de patriotismu date „nationalistiloru” in „Herm. Ztg.” si correce pe de intregulu adresele acestui diariu, mani'a lui „Kelet” crescu pâna intru atáta, càtu voidu se ne combata si anume se insulte pe redactoru in persóna, cea de antaia idea ce'i veni se o puna in fruntea diariulu seu, fu Cas'a nebuniloru dela Sibiu si directorulu ei dn. dr. Szabó, de a carui ingrigire parintésca se temu cei dela „Kelet”, cá voru avea mare trebuintia. Ce e dreptu, noi amu mai cunoscutu in viétia nóra vreo cinci omeni, intre cari trei insi barbati de statu si totu-odata publicisti renumiti, toti cinci vrasmasi de mórte ai elementulu romanesc, cari totu au innebunitu si au ajunsu sub cur'a mediciloru psichiatrii. Ferésca Dumnedieu, cá se nu li se intemple si acuma in acestea dile de mari probe, unu desastru totu asia de infricosiatu, mai alesu candu cas'a de sanetate dela Sibiu si asia este prea tare impoporata, dupa cumu spunu cei cari cercetédia pe nenorociti.

„Kelet” intréba pe Baritiu cu tóta obraznici'a cunoscuta in külsö magyar utca, cá cumu cutédia elu se dea magiariiloru lectiuni de patriotismu. Éca asia, elu cutédia, déca vreti, cá vechiu profesoru, care nu schimba patriotismulu seu cu nici-unu magiaru si cu nimeni in lume. — I se imputa lui Baritiu totu cu impertinentia, cá ilu dóre pentru legile dietei dela Sibiu din anii 1863—5. Ilu dóre dieu pe acela. Tiér'a inse scie si cunosce, cá in acea dorere a lui este secundatu din totu sufletulu de multi magnati si alte multe mii de magiari si secui din Transilvani'a. Cine nu crede, citésca negru pe albu in fostulu „Ébredés” din Clusiu, éra mai virtosu se puna bine urechi'a, se asculte pe locutiorii sequeime, chiaru si pe alte classe de magiari curati din tíera, càti si-au mai conservatu câte-ceva din curagiulu pareriloru si nu sunt nisce poltroni pléca-fuga, nici terrorisati prin fanaticismulu turbatu alu scólei dela Debretienu.

De altumentrea furiile din Clusiu se esplica asta-data inca si din altu incidente. De candu dd. I. Ghica si Dim. Sturdza petrecusera vreo 48 de óre la B.-Pesta, se vede cá s'a datu mai multoru foi periodice parol'a de di, cá se cochetedie érasí pre càtuya timpu cu romanii, cá in comedie dela 1870—71, pre candu se fundase si diariulu romanesc „Patria”, care se impartia gratis. „Cu o lovitura doue musee”, isi disera unii ómeni in Buda-Pesta si Clusiu, „vom nutri la valachi russophobi'a, ii vomu castiga pe acei prostalai si pentru alegerile viitorie dietali, cá se ésa din acea passivitate afurisita”.

Intru adevéru, noi ne convinseramu si mai de curendu — déca mai era trebuintia de supraconvingere — cá in B.-Pesta si pe airea mai sunt destui ómeni cari credu, cá anume romanii din Transilvani'a mananca paia la esle, alaturea cu vitele lor. Dara despre alegeri avemu se vorbimu cu ocaziunea analizei ce vomu fi necessitati a face si noi la faimos'a si fatal'a programa a noiei coalitiuni monstruóse din B.-Pesta.

Ungari'a.

Buda-Pesta. Diet'a s'a prorogatu de nou, adeca deputatii au mersu acasa pe serbatorile Pasciloru, lasandu in urm'a lor multe si mari restantie de lucrari. Totu asia este si cu Delegatiunile, pare cá aru fi farmecate, cá nici macaru comisiunile lor nu mai potu face unu pasu inainte spre a regula grelele diferentie dualistice; totu cu quot'a, totu cu vami, desdaunari, 80 milióne la banca, budgetu militariu si alte cestiu de acestea vitali isi batu capulu fóra nici unu resultatu.

Intre acestea in Ungari'a viétia politica trece prin una crisa de cea mai mare importantia, care nici pe noi nu ne póte lasa indiferenti, ci toema din contra, avemu se fimu cu atentiune incordata asupra intregulu decursu alu ei. In Nr. tr. amu premisu numai pe scurtu, cá trei partide politice din dieta se prepara a se uni intre sine cu scopu de a resturna ministerulu lui Col. Tisza, pe care nu voru se'lu mai sufere cu nici-unu pretiu in capulu afaceriloru si dela care press'a magiara opositionale nu mai crutia nici-unu epitetu dediositoriu. Acumu acea unire séu coalitiune de partide este facuta, compusa din conservativi, din asia numiti liberali independenti si din dissidenti, cari nu voru se tréca de Kossuthiani, cumu s'a disu, ei de rupti din castrele lui Tisza, adeca din maiortatea

*) In Transilvani'a abia ici-colea, precumu observaramu si mai susu. — Aici dominá cu totulu alte relatiuni. Not'a Red.

***) In Transilvani'a cu totulu din contra. Not'a Red.

fuzionata înainte cu trei ani, mai toti fosti Deakisti si unii fosti ministrii cá Kerkápolyi, br. Simonyi s. a. Se dice cá pàna in septéman'a trecuta in acea partida se numerá preste 130 deputati si cá totu mai trecu unii dela Tisza la opositiune. Care va fi tari'a ei in tíera, la poporu, se va vedea cu ocaziunea nouelor alegeri dietali pentru unu altu periodu de 3 ani. Pàna acumu inse nu se scie nici candu se voru face acelea alegeri. Periodulu dietei actuale ar fi se se termine in lun'a viitória Maiu; se spune inse cá ministeriulu face cu totulu altu computu, ne mai voindu se numere periodulu de trei ani dela facutele alegeri, ci dela deschiderea primei diete in acestu periodu, prin urmare dela Septembre a. e. Dara scopulu este si altulu: cá innoirea dualismulu se fia realizata de ministeriulu actuale, cá-ci este mare temere, cá unu altu ministeriu nu va mai scóte pàna'i lumea unu altu dualismu la capetáiu, ci va urma uniunea personale, séu federalismulu, séu chaos, diluviu, desastru generale.

In acésta situatiune noua, mai alesu faciã si cu fatal'a cestiune orientale este fórte de lipsa, cá se cumóscemu si noi program'a partidei coalisate, care aspira la putere, la ministeriu si póte la mai multu. Se o cumóscemu bine, din cauza cá acea programa este, precumu o vedemu noi, in mai multe puncte ale sale nespusu de periculósa, pentru integritatea monarchiei, pentru pacea interna, esistentia nationalitatiloru si pentru libertate in genere. Multe programe tiranice si perfide a vediutu lumea, dara programa elaborata cu atata arte machiavellistica, si totusi asia transparenta precumu este acésta, abia ni s'a intemplat se mai citimu alt'a in viéti'a nóstra.

Pentru-cá lectorii nostri se aiba ocaziune a o judeca in deplina cunoscintia de cauza, ne rezervam pentru Nr. urmatoriu a o reproduce inca in punctele sale principale, care sunt numeróse, totuodata inse a o si analiza. Pàna atunci reflectam inca numai atata, cá partea cea mai mare a pressei germane austriace vede in acea programa pe langa neconsecentie si absurditati, totuodata si pericole mari. Déca acea pressa o judeca asia, ce se dicem noi din alu nostru punctu-de vedere? Vom vedea. —

Neregularitate in matriculele israelitiloru. Se nu créda nimini, cá o cestiune cá acésta nu ne-ar interesa si pe noi; tocma din contra, anume registrele de nasceri si modulu portarei loru lá noi si la altii trebuie se traga tóta atentiunea nostra asupra-le. Au nu'ti pasa dtale, candu fetiorulu teu este inrolatu la óste, éra alu vecinu-teu de si intregu sanetosu, remàne pe din afara? Si nu'ti pasa dtale, cá de câtiva ani incóce trebuie se platesci cotributiune pe capu pentru toti fiii si ficele, déca au trecut de 16 ani, pre candu vecinu-teu ii póte pitula pe ai sei, din cauza cá la nascerea loru n'au fostu trecuti in nici-unu registru!

Intr'unu articlu alu nostru scrisu despre magiarisarea numelor de familii observaseram, cá diariile magiare au fruntea de a ne recomandã cá modelle pe jidovi. Noi atunci reflectaram la registrele fórte neregulate, portate de rabini si de hahami pe la havrele loru. Asta-data acea reflexiune a nóstra o vedemu confirmata chiaru prin acte oficiali dela B.-Pesta. Avendu politia si magistratulu se adune regulatu date statistice despre miscarea populatiunei si anume despre nasceri legitime si nelegitime, vediendu inse cá rabinatulu respunde fórte neregulatu la acele dispositiuni, dupa ursorie repetite, reprezentantii fórte numerósei comune jidovesci din capitala (de 50 mii suflete?) insarcinati totuodata si cu adunarea registreloru dela tóte comunitatile mosaice din tíera, se vediura constrinsi a declara in scrisu, cá loru le e preste putintia a intocmi registre autentice in tóte punctele, din cauza mai virtosu, cá in Ungaria vinu multime de familii evreice si anume femei din Galitia si din Romania, care nascu prunci in diverse locuri ale acestei tíeri, éra candu li se cere carte de cununia, nu o au, afirma numai cu gur'a, cá ele sunt cununate, si numesce fia-care câte-unu barbatu. De aici apoi urmédia corespondentie lungi si uritióse cu auctoritati galitiane, romanesci, inca si rusesci, fóra cá se fia cineva siguru de vreunu resultatu pozitivu.

Romania.

Bucuresci. Natiunea intréga continua a fi cu cea mai incórdata luare-aminte asupra cursulu evenimentelor. Este adevératu cá trupe rusesci vinu mereu din Bulgaria si se concentra la Du-

nare si spre capitala, éra ale nóstre se aduna barbatesce in Oltenia. Dumineca sér'a in 2/14 Apr. Senatul si camer'a tienura de nou siedintia secreta. Ministrulu presedente Io. Brateanu se asteptá in capitala pe fia-care di dela Vien'a, unde venise éra dela Berolinu. Faimele propagate in diarie despre resultatulu missiunei sale isi contradicu infricosiatu, de aceea ele nu merita nici-unu crediementu. Romanii voru afla preste pucinu deplinu adevéru. Deocamdata vedemu numai atata, cá sperantiele cresc si cu ele curagiulu natiunei. Numai de atati straini veniti cu rusii li s'au uritu de mórté romaniloru. Furturi si omoruri sunt la ordinea dilei. In 30 Martiu v. fu omoritu calugarulu Ioilu economulu, in padure spre monastirea Caldarusiani. In 2/14 Apr. dio'a mare la 3 óre unu june nemtiu anume Staadecker junghia pe o femeia tenera grea mare, se ucise si pre sine in una din stradele principale (Sielari).

Bugetulu anului 1878. — Camer'a a votatu legea bugetari'a a anului 1878. Veniturile suntu prevediute in sum'a de lei 121,372,351 lei, dintre cari 93,372,451 venituri ordinare si 28.000,000 venituri extraordinare din biletele ipotecarie. Cheltuielile sunt fixate la sum'a de 93.372,451; deci, bugetulu anului 1878 se inchiaie cu unu prisosu de 28 milióne in bilete ipotecarie.

Despre omorulu economulu dela Caldarusiani cetimu in „Resboiulu“ din 2/14 Apr.: Economulu acestei monastiri Ioilu Buzdiruna atitiase plangeri din partea calugariloru, pentru abuserile ce facea cu indestularea loru. Mitropoli'a a fostu nevoita se face o cercetare. Resultatulu inse nu a fostu pedepsirea celui vinovatu, ci unu ordinu pentru alungarea din monastire a calugariloru cari reclamasera.

Eri, lacomulu economu, intorcundu-se la Caldarusianu cu ordinulu Mitropoliei, a fostu ucisu in padurea din préjm'a monastirei, — nu se scie de cine.

— „Politik“ dela Praga, de regula infórmata bine in afacerile ruso-slave, aduce dela St. Petersburg scirea positiva, cá cele doue corpuri rusesci concentrate in Romania, sunt destinate pentru Transilvania, din cauza, cá Ungurii stau mortisiu in Vien'a pentru atacarea Rusiei; dara muscalii voru se le jóce prevenire.

La situatiune in cestiunea Orientului.

Pàna eri in 4/16 din tóte disputele diplomatice nu avemu alta scire positiva, de cátu cá principele Gorciakoff a datu la depesi'a critica a ministrulu lordu Salisbury unu respunsu, de si firmu in cestiune, dara multu mai netedu in termini, de cátu se asteptá dupa atata iritatiune. Gorciakoff sustiene si chiaru probédia, cá cabinetulu Angliei intielege séu voiesce se intielega reu mai multi articlii din tractatulu de St. Stefano; mustra totuodata pe ministrii Angliei, cá déca nu le place intregu tractatulu, pentru-ce nu esu ei insii cu alte propuneri positive, respicate, cá lumea se cumóscã ce voiescu. In cátu pentru Basarabi'a, cá punctu ardieriu alu Romaniei, Gorciakoff se arata cá si cumu ar' voi se modifice pretensiunea de inainte dicundu, cá Rusia nu intielege si Delt'a Dunarei si nici Insulele sierpiloru sub nume de Basarabi'a, ci voiesce cá se tréca si acelea parti sub suveranitatea Romaniei impreuna cu Dobrogea intréga. Sub Delta se intielege intregu trianghiulu trunchiatu d'intre Gurile Chilia, Sulina si S. Georgie, pàna susu la Ismailu si la Tulcea. Acelu teritoriu este circa de 8 miluri latu in base si camu de 10 in naltimea sa (cá unu districtu mare). Asia vorbesce Gorciakoff despre Basarabi'a; preste acésta pe calea pressei oficióse din St. Petersburg nega cá s'ar fi portatu cu generalulu Ghica asia brutalu cumu relationase acésta la Bucuresci si Vien'a.

Tóte câte se mai citescu in diarie despre dissensionile dintre Rusia si Austria, sunt pàna in momentele de facia asia de contradicórie, in cátu nu meritá a le inregistra si a perde timpulu lectoriloru cu ele. Unu singuru lucru e sciutu si bine intielesu: partid'a ostasiésca si regiunile supreme din Vien'a nu voiescu se se strice cu Rusia; din contra partid'a magiara aru voi cu o óra mai inainte se plece si se dea cu capulu de parete. Lordulu Derby, fostu ministru de esterne a spus'o deunadu fórte limpede angliloru in parlamentu: Se nu ne incurcamu in confederatiune cu Austro-Ungaria, cá germanii ei voru pace, armat'a ei nu vrea se se bata contra slaviloru; bani nu are nici macaru de mobilisatu; nesigura de neutralitatea Germaniei, desbinata in nationalitati, dupa o singura batalia mare perduta i s'ar potea intempla dissolutiunea.

Asia a vorbitu Derby.

Sibiu, 1/13 Aprile 1878. Domnule Redactoru! In numerulu de astadi (27) alu pretiuitulu diariu ce redigeti, cetescu o corespondintia a dlui deputatu dietale Balomiri, carea nu o potu lasá fóra pucine reflexiuni.

Domni'a sa cugetá a-si justificá tienut'a din parlamentu cu denunciarea in prim'a linea a mea, apoi a condeputatiloru mei Borlea si Gurbanu, cá nu ni implinim detorintiele de deputati, ci siedemu pe acasa, si eu numai déca capetu „citatiune stricta“ me presentezu candu e votisare „ponderósa, éér' cei doi ne avendu dela cine capetá citatiune, nici la astfelu de votisari nu se presentéza, si prin absentarea loru cá deputati din

stang'a estrema facu guvernulu servitiu placutu, dara pentru acea ni tragemu diurnele regulatu, ceea ce „nu este onestu“ cu privire la detorintiele unui deputatu.

Eu n'amu cetitu nici in diariulu acest'a nici in altulu, cá cineva se-lu fia inculpatu pe dlu Balomiri cu ace'a, cá dnia sa aru absentá dela dieta de candu are onórea a representá cerculu Orasciei celu renumitu pentru destituierea dloru Axente Severu si Avramu Tincu, pentru-cá conformu voiei alegatoriloru n'au voit se se presentéze in parlamentu; — prin urmare: in modulu de aperare alu Dniei sale nu afliu nici macaru atát'a ratiune logica, cátu in aperarea copilului, care candu ilu dogenescu parintii pentru vr'o fapta rea, se scusa cu ace'a ca: „nu numai elu a comisu acea fapta, ci si Petru si Pavelu, — cugetandu cá prin aceea se mai micioréza culp'a lui. Deci trebuie se presupunu, cá déca dnia lui a aflatu cu cale asiá per tangentem a le aduce acestea la publicitate, a facutu-o din colegial'a gentiletia a ne denunciá la alegatorii nostri, cá-ci afóra de consciintia nóstra — numai acelora detorim respundere.

In cátu me privesce pe mine: recunosc cá nu chiaru dela Iuniu 1877 pàna la Februariu a. e. — in care tempu inse au caditu si feriile de véra, pe candu inca dlu Balomiri nu ficea cerculu Orasciei — dar' amu absentatu adese-ori, si mai cu séma de candu mi-amu stramutatu locuintia dela Beiusiu la Sibiu — parte din cause neevitabili naturali, parte din alte cause personali cunoscute alegatoriloru mei, amu absentatu dela dieta cu lunile, si cu deosebire amu absentatu totu tempulu pe candu in B.-Pest'a, in camera si pe strade nu se petrecea alta, de cátu demonstratiuni turcesci; pentru-cá avendu eu si alte ocupatiuni cari reclama presentia mea — de cátu a fi martoru la demonstratiuni si a perde tempulu prin capitala, amu aflatu mai cu cale a lucrá acasa.

Acést'a inse este tréb'a mea si a alegatoriloru mei, cari de felu n'au plenipotentiatu de „procator“ pe dlu Balomiri.

Citatiunea „stricta“ care o capetu deputatii absenti candu se apropiu votari ponderóse, este o simpla reflectare colegiale, cá cutare cauza va veni la votare, probabilmente in diu'a cutare.

Insciintiaru de acestea trimitu membriloru sei candu suntu pe tapetu cause ponderóse, nu numai partid'a asia numita liberala, carea adi este la putere, ci au tramisu si trimitu tóte partidele, chiaru si stang'a estrema, — pentru-cá nici este de lipsa, nici posibilu cá toti deputatii se fia totu-deun'a in capitala; la casuri ponderóse inse, si mai cu séma atunci, candu voturile suntu aprópe asemene — se cuvine cá cine nu este impededatu, se participe la votare. Acésta reflectare nu o considera nime de „citatiune stricta“, ci de o insciintiare amicala, carei-a déca se póte si voiesce, 'i urméza, déca nu, o pune la o parte.

Eu da! in cestiunea impacatiunei amu votatu pentru propunerea guvernulu, si de acést'a nu-mi este rusne, pentru-cá de o parte intre impregiarile actuali alt'a mai favorítoria pentru patria nu este posibilã, si pentru-cá in puterea programulu pe bas'a carui-a amu primitu mandatulu de deputatu — cu esceperea cestiuniloru nationali, unde nu me restringe nici-o consideratiune de partidã séu clubu — sum membrulu partidei liberali. Apoi eu tienu cá este cestiune de caracteru, cá deputatulu se-si respectéze programulu, pe bas'a carui-a s'au alesu.

In cátu privesce redicarea diurnelor: Dlu Balomiri — care precumu se lauda, pré bine „cumóscé viéti'a parlamentara“, trebuie se scia, cá acelea nu se dau celoru absenti — déca absentia nu este justificata, prin urmare: nu numai cá nu le redica cine nu-si justifica absentia, ci despre veri-care deputatu trebuie se se presupuna, cá nici nu se încérca a si-le redicá, déca dupa regulamentulu afaceriloru interne nu-i competu.

„Onestitatea“ deputatulu dle Balomiri! nu se conditionéza de redicarea séu neredicarea diurnelor, ci mai vertosu de „respectarea programulu pe bas'a carui-a si-au pusu alegatorii increderea in densulu;“ — prin urmare, nu credu cá publiculu mare, care n'are nici o scire de vr'o metamorfose in tienut'a cunoscuta a cerculu electorale Orascia, ar' fi aplecatu a recunósce actualulu deputatu alu Orasciei dreptulu de a dá altora lectiuni de „onestitate“.

In fine, fiindu-cá din corespondintia dlu Balomiri veri-cine trebuie se deduca, cá Dsa me considera pe mine de corespondintele DVóstre — cu care se încérca a polemisé, Ve rogu dle redactoru, se binevoiti a-lu luminá in acésta privintia*). P. Cosma.

Sciri diverse.

(† Necrologu.) Toma V. Rosiescu, advocatu de dreptulu civile si cambiale, in 11 lunei curinte la amiadi dupa unu morbu greu si îndelungatu in anulu 33-lea alu etatei si alu 5-lea alu casatoriei sale, s'a mutatu la viéti'a eterna. Remasitiele repausatulu in 13-lea l. c. la 11 óre inainte de amiadi se voru asediá la odihn'a eterna in cimiteriulu din locu. Cu ánima crunta aduce la cunoscintia veduv'a densulu Natalia Rosiescu nascuta Bogdanu, precumu in alu seu, asia si in numele duoru orfani, alu parintiloru, socriloru si numerosiloru consangeni si afini ai sei. Fia-i tieren'a usióra, si memori'a binecumentata! N.-Szt.-Miklós in 11 Aprile 1878.

(† Iunele Ioanu Giula), nascutu in orasiulu Seini, comit. Satmaru, din parinti economi, candidat de advocatura si adjunctu in cancelaria dlui advocatu Iosifu Romanu in Oradea mare, pré candu se preparase a depune unu examenu rigorosu, in 9 Aprile st. n. suferindu de tuberculosa, se mutá din acésta viétiã in etate de 27 de ani. Mórtea lui este cu atátu mai regretata,

*) Cu tóta placerea. Dn. advocatu si deputatu Partheniu Cosma nu a scrisu pàna acumu acestei redactiuni nimic, nici cu scopu de a se publica ceva in „Observatoriulu“ si nici cá informatiune privata, dela dieta séu de ori-unde airea. Red.

cu câtu era unu june de mari sperantie si de senti-
mente nobili patriotice si totuodata romanesci.

In epoc'a noastră este o aparitiune demna de cea
mai apriga atentiune a natiunei, că nu numai din junii
dela scóle si facultati, ci si din alte clase ale societatiei
moru teneri relative mai multi din bóle de plumani,
decātu se intemplase in trecutu.

(Omuru.) Preotulu din Vorumlocu Nicolae Mar-
gineanu in 9 crt. s'a gasitu mortu intre Vorumlocu si
Ibidorfu. L'au cercetatu medicii, inse nu s'a potutu
constatá modulu mortii. Se presupune că a fostu sugru-
matu, de óra-ce pe la grumazi s'au observatu nisce
venetii.

(Asasinatu agrariu.) In 2 Aprile lordulu
Leitrim fu inpuscatu de către ómeni necunoscuti, pre-
candu esise calare afara din capital'a Irlandiei Dublin.
Acelu lordu era cunoscutu că mare impilatoriu alu po-
porulu saténu muncitoriu pe vastele lui proprietati.

(100 mii de soldati si 100 milióne de
ruble) s'au obligatu a pune de buna voia din averile
loru aristocratii din Russia la dispositiunea imperatulu
Alessandru, in casu candu s'ar incinge bellu intre Angli'a
Austro-Ungari'a si intre Russia.

(Defraudare colossala.) La „societatea de
creditu fonciaru rusescu Petruburgu s'au descoperitu o
insielatiune colossala. Cassieriulu societatii, Inganzoff,
a defraudatu 203.000 pundi sterlingi. Cassieriulu fu
arestatu la momentu; in locuinti'a lui s'au aflatu 7000
pundi sterl. si 1900 ruble in bonuri rusesci.

(Bazaru turcescu.) Totu lucruri minunate!
Ungari'a are se fia éra teatrulu unui spectacolu inter-
essantu. Se dice, ca consululu turcescu din B.-Pesta a
cumperatu de fl. 6000 circa 50.000 piese de articii
mérunti pr. totu felulu obiecte de toaleta, pipe etc.,
pe cari comitete de dame le voru vinde in bazare prin
Pest'a si alte cetáti provinciali mai mari din Ungari'a.
In Pest'a se va incepe vinderea pe la inceputulu lui maiu.

(Unu deputatu dietale mortu de bétu)
vení in nóptea din 4 Aprile la una din comisiunile po-
litiei din capital'a Ungariei, si se luá la cërta din chiaru-
seninu cu comissariulu, pe care-lu insultá de furu si
insielatoriu. Cei ce era de paza crediura mai antaiu că
dn. deputatu e nebulu si stá se-lu duca iu cas'a alie-
natiilor; dupa aceea se convinsera că abia stá pe pitio-
re de bétu si voi'a se-lu lase in pace că se sbiere câtu ii
va placea. Elu inse cerea mereu că se-lu arestedie; dara
nu-i facura pe voia, ci suferira blastemati'a până la 3
óre dupa miediulu noptiei, candu apoi dn. desuichiatu
aruncandu-se intr'o trasura se duse acasa. (P. Napló).

(Lume întórta.) Intr'o ospetaria in Winohrady
— se scrie din Praga — s'a serbatu septeman'a trecuta
„o petrecere ne mai pomenita.“ S'a constituitu unu
comitetu de dame, care tramise invitatiuni pentru o
petrecere, proviedendu insele sal'a cu decoratiunile de
lipsa. In sér'a de petrecere se potea vedea cumu da-
mele isi aducu in trasuri pe dantiatori loru; mai multu,
damele au fostu atátu de galante, in câtu au platitu
pentru domni nu numai trasurile, dar si — antr'élulu.
La intrarea in sala salutau parchile dame din comitetu
si impartiau jocatoriloru ordine de dantiu fórte elegante.
Candu se audira accordele primulu valsu, jocatoréle se
imprastiaru in tóte partile si provocara pe domni la
jocu. Se dice ca „corfa“ n'ar fi capetatu nici beremi
un'a. Cu incordare acceptau damele ór'a de miédia-nópte,
fiindu-ca pe la ór'a acésta aveva se se jóce „joculu cu
alegere“, — care de comunu se accorda dameloru; si
diu, domni au fostu destulu de charmanti in alegere,
ne lasandu se pausedie nici o dantiatóre. Candu incepu
a se lumina de diu, damele strigara pe garsoni, platira
totu, apoi se inbiara amabililoru jocatoru se i-insociéscu
pana la trasurile cari acceptau afóra. Asiá ceva se
póte intempla numai in Prag'a.

(Renumitulu jurisconsultu Lichtenberg)
din Göttinga au disu odata: „Pentru de a face cineva
cu sigurantia dreptu, n'are lipsa se scie multe din
sciintia dreptulu, inse că cineva se faca cu sigurantia
nedreptu, trebeu se fi studiatu bine drepturile.

(Frumós'a poeta spanióla Lupercia) de
Figuroa cutediá se întrebe odata pe tiraniculu duce
de Alba, Fernando Alvarez, pentru ce elu nu ride nici-
odata? „Eu nu stau in asia familiaritate cu mine, pen-

tru-cá se imi permitu o mojicia cá acésta,“ fu respunsulu
intunecatulu generalu.

(O statistica curiósa). Unu dascalu de sate
din Germani'a din dilele vechi purtá unu registru mi-
nutiosu de pedepsele, care le dictase elu in decursu de
51 ani de dascalu. Din acelu registru se putea afla, că
elu in restempulu acélu au dictatu cá suveranu absolutu
alu sermaniloru sei scolari: 227.700 lectiuni de pedépsa,
au aplicatu 10.200 palmi, 136.000 virgasie séu nuiele,
911.500 nuiele de alunu, 209.000 carcere, 6000 copii
au fostu pedepsiti se inghenunchie pe unu lemnu
ascutitu, 5000 scolari au purtatu „urechi de magariu,“
1700 au avutu se pórtu de gútu o greutate de fieru.
— Óre n'aru fi bine se se restabiléscu acestu paradisu
pierdutu alu dascaliloru? Ce dicu la acésta luminatii
docenti ai temporiloru presente?

(Intr'o cafenea unu domnu) siedeá până
nóptea tardiu la spatele a doui alti domni, cari jucau
piquet si se uitá la joculu loru. Odata nascénduse intre
ei o cërta, se adresara către domnulu acela provocandu-lu
se decida elu diferendulu. Atunci elu le spusé că nu
intielege bóba din totu joculu. „Ei bine, atunci cum se
face, că dta esti in stare se siedi aicea până demánéti'a?“
ilu întrebara jocatorii: „Sunt insuratu!“ respunse
elu laconicu.

Resultatul operatiunilor

Institutulu de credit si de economii „Albina“ din Sibiiú
in trimestrul I dela 1 januaru până in 31 martiu 1878.

I. Reuniuni de credit.

Cu finea lui decembre a. tr. se
afară in legătur'a reuniunilor de
credit participanti cu un credit preste
tot de fl. 44423.72
758
in decursul pátrariulu I repásirá
1 participante si din imprumuturi se
replátirá 931.61
remán deci cu 31 martiu 1878 parti-
cipanti cu un credit preste tot de . . . 43192.11
757
Fondul de garanția al reu-
niunilor de credit constá din
suma de 19153.50

II. Depuneri spre fructificare.

La 31 decembre a. tr. erau de-
puneri in sumá de 431093.90
466
in decursul pátrariulu I au mai
76 urmat depuneri in sumá de 87893.23
astmod starea acestui ram in acest
pátrariu I a fost de depuneri in suma
542 totalá de 518987.13
din cari in decursul trimestrulu se
47 redicará depuneri in suma de 73169.83
495 remánend cu finea lui martiu o
stare de depuneri in suma de 445817.30

III. Operatiuni de escompt.

Starea portfoiulu de schimburi cu
31 decembre a. tr. era de bucafi
2091 schimburi in valóre de 617029.30
in decursul pátrariulu I se mai
1262 escomptará schimburi in suma de . . . 410061.97
prin urmare starea totalá a port-
foiulu in pátr. I fu de bucafi schim-
3353 buru in valóre de 1027091.27
in decursul pátrariulu se rescum-
perará si reescomptará bucafi schim-
1146 buru in suma de 399761.31
astmod resultá cu 31 martiu
2207 starea de bucafi schimburi in
suma de 627,329.96

IV. Imprumuturi de lombard.

constau cu 31 martiu 1878 din 885.—

V. Credite ipotecari.

Starea imprumuturilor ipotecari cu
finea anulu 1877 erá de oblega-
96 tiuni in suma de 35746.99
in decursul pátrariulu I se replátirá
2 imprumuturi si rate in suma de 1826.28
remánend cu 31 martiu 1878 o
94 stare de oblegatiuni in suma de 33920.71

Testimoniu.

Filiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu
optu septemani in tusa magarésca in asia mesura,
in câtu me temeau că nu cumu-va se se innece;
intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atátu de
debilu, in câtu abia stá pre petio-
re. Atunci mi-s'a
recomendatu allopulu de plante de Schnee-
berg, si multiamita acestui midilocu minunatu,
indata dupa intrebuintiarea primei sticle a mai in-
cetatu tusa, dupa a doua sticle cautá bene afóra
copilulu, a venitu la potere si de atunci e deplinu
sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a
scapatu in câteva zile, prein midiloculu acest'a,
de o tusa a mare si ragusiéla.

Deci cu multiamita sincera estradau acestu
testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a
copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se
devina cunoscutu si folositu in tóte partile prein
omenimea suferinda.
Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreif,
primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite câtu mai in graba
inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopu de
planta, dupa folosirea aloru 2 sticle afu cá dorerea
de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta
se micioréza pre di ce merge, pentru ace'a me

adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in spe-
rarea de a capatá dein celu mai próspetu. Acludu
5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medi-
camentu fórte usuratoriu pentru doreri de pieptu,
asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recoman-
datu in casuri de asteliu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite
midilóce pentru dorerea de pieptu, de carea su-
feriam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia
de allopulu de plante Schneeberg annunciatu de
d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti
hecticii; pentru-ca, dupa intrebuintiarea celui d'antaiu
exemplariu am sentitu usiorare, si dupa-ce am
mai cercatu cu 2 sticle din acésta medicina minu-
nata, sanetatea mi se restaurá pe deplinu. Multia-
mindu-si Dlu meu, din tóta ánim'a, remanu alu
D-tale servitoriu cu totu obligatu
Graz, 3. Febr. 1857.

W. J. Pock.

VI. Credite ficse.

Starea creditelor fixe cu 31 de-
cembre a. tr. era de imprumuturi
7 in suma de fl. 2400.—
In decursul pátrariulu I se accor-
42 dará imprumuturi in suma de 12750.—
remanend cu 31 martiu 1878 o stare
49 de imprumuturi in suma de 15150.—

Revirementul cassei

in cele 3 luni fu preste tot de 1050827.36

Statul general cu 31 martiu 1878

I. in numerariu fl. 17812.68
II. „ oblegatiuni de participanti 43492.11
III. „ portfoiul de schimburi 627329.96
IV. „ lombard 885.—
V. „ oblegatiuni ipotecari 33920.71
VI. „ si cambii de credite
ficse 15150.—
VII. in chartii de valóre 15332.25
VIII. „ monetá 1185.47
IX. „ realitáti 21550.—
Suma fl. 776658.18

Sibiiú, 31 martiu 1878.

Directiunea institutulu.

Rogamu pe acei domni abonati noi, cari
reclama Nrii pe Aprile, cá se binevoiéscu a reflecta,
cá „Observatoriulu“ ese dupa calendariulu Iulianu,
prin urmare prenumeratiunea ddloru e inregistrata
numai dela 1/13 Aprile cu Nr. 27 alu diariulu.

Dela 1 Ianuaru mai sunt câteva esemplarie.

Redactiunea.

Preturile cerealielor

si altoru obiecte de traiu au fostu la

16 Aprile in Sibiiú:

Gránu, dupa cualitati	1 hectolitru	fl. 9.10	10.10
Gránu, amestecatu	1 „	7.90	—8.70
Secara	1 „	6.60	—7.—
Papusiuiu	1 „	6.40	—6.80
Ordin	1 „	7.—	—
Ovesu	1 „	3.00	—3.40
Cartofi	1 „	2.50	—3.—
Mazare	1 „	9.—	—9.50
Linte	1 „	12.—	—13.—
Fasole	1 „	8.—	—8.50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	35.—	—
Untura (unsóre topita)	50 „	30.00	—
Carne de vita	1 „	30.38	—
Oua 10 de	—	—	—20

Cursulu monetelor in val. austr.

Vienna, 16 Aprile.

Galbinii imperat. de auru	fl. 5.73	cr.
Moneta de 20 franci	9.74	„
Imperialu rusescu	9.75	„
Moneta germana de 20 marce	12.45	„
Sovereigns englesi	11.95	„
Lira turéscu	11.24	„
Monete austr. de argintu 100 fl.	106.30	„

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

13 Aprile n.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l. 91.—	b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	90.25	„
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	87.50	„
Creditu fonciaru (hipot.) rurale cu 7%	81.—	„
Creditu fonciaru urbanu (alu capitalei cu 7%)	73.—	„
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	83.—	„
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	152.—	„
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	23.40	„
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	71.90	„
Daci'a, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	150.—	„
Romani'a, Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	50.—	„

Anuntiu scolasticu.

Reuniunea invetiatoréscu romana din protopopiatulu
Let'a Mare si-va tiené a sies'a adunare generala in com-
mun'a Virtisii (Vértes) in joi'a prima dupa Pasci (la
2 Maiu st. n. a. c.), — la care adunare generala avemu
onóre a invitá pre toti Dnii preoti si invetiatori ai
Diecesei Oradei mari. Salutare.

Let'a Mare la 12 Aprile 1878.

Ioanu Muresianu,
notariu.

Nicolau Vulcanu,
preside.

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura ce suréza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a l. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea mediculu, si se capeta
de la Franz Wilhelm, apotecariu in Neun-
kirchen. Saculu acest'a s'a doveditu de bunu
pentru doréle de grumazu si pieptu, gripa,
ragusiéla, tusa si trógnu. Multi cumperatori
marturisescu, ca numai saculu acestui-a au a-si
multimii somnulu placutu.

Escellentu este saculu acest'a, cá preservativa
pe tempu negurosu si aspru.

In urm'a gustulu fórte placutu copiiloru este
folositoriu, celui-ce suferu de plumani inse, ó tre-
buintia; cantaretiloru si oratoriloru cont'ra vocei
inchise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multine de atestata confirma cele de susu:
Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu
alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d.
prof. Pöppolzer, rectorulu magu. la universitatea
c. r. din Vien'a, ilu folosescu cu celu mai bunu
succesu in spitalu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescriu
adese saculu acesta de multi alti medici indigeni
si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu
urmatórele scrisori recunoscutóre: